

Binnen de vaste commissie voor Europese Zaken bestond bij vijf fracties de behoefte om aan de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen met betrekking tot de geannoteerde agenda van de Informele Raad Algemene Zaken (RAZ) d.d. 30 mei 2014 (2014Z09193).

De voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken,
Knops

Adjunct-griffier van de vaste commissie voor Europese Zaken,
Van Haaster

Preambule

De leden van de VVD-fractie danken de Minister van Buitenlandse Zaken voor de toezending van de geannoteerde agenda en hebben hier kennis van genomen. Voorts hebben zij enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie danken de Minister voor de tijdig toegezonden geannoteerde agenda. Zij hebben enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de agenda.

De leden van de fractie van D66 hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele Raad Algemene Zaken van 30 mei 2014. Zij hebben enkele opmerkingen en vragen.

De leden van de fractie van GroenLinks hebben enkele vragen over de inzet van het kabinet bij de gedachtewisseling tijdens de informele RAZ over een Interinstitutioneel Akkoord over de werkmethoden tussen de Raad, het Europees Parlement en de Commissie.

Interinstitutioneel akkoord over relaties tussen Raad, Europees Parlement en Commissie

De leden van de VVD-fractie kunnen zich vinden in de inzet van het kabinet om het interinstitutionele evenwicht te herstellen voor een beter functionerende Unie kijkende naar thema's als subsidiariteit, de rol van nationale parlementen, rechtsstatelijkheid et cetera. In hoeverre heeft deze inzet reeds steun binnen de RAZ? Mocht het Italiaanse voorzitterschap het initiatief nemen voor een herziening van de interinstitutionele akkoorden, kan het kabinet hier dan een mogelijk tijdspad voor schetsen? Hoe zal de Kamer geïnformeerd worden over de voortgang van de herziening?

Het kabinet schrijft in zijn brief dat het interinstitutionele evenwicht de afgelopen jaren is verschoven. Deze opvatting delen de leden van de PvdA-fractie. Sinds het uitbreken van de crisis heeft de Commissie een aantal belangrijke uitvoerende en toezichthoudende taken erbij gekregen. Dit lijkt gedeeltelijk ten koste te zijn gegaan van de rol van de Commissie als onafhankelijk wetgever en belangbehartiger van de Unie en haar burgers. De invloed van de Raad nam toe, mede als gevolg van de noodzaak tot snelle en daadkrachtige sturing tijdens de crisis. De leden van de PvdA-fractie delen de opvatting van het kabinet dat het Europees Parlement zijn nieuwe bevoegdheden binnen het Verdrag van Lissabon voortvarend oppakte. Het Europees Parlement ontwikkelde zich tot een speler van formaat binnen het Europese besluitvormingsproces door zijn invloed op het wetgevingsproces aanzienlijk te vergroten.

De leden van de PvdA-fractie stellen vast dat het kabinet in de geannoteerde agenda constateert dat de verhoudingen in de driehoek Commissie-Parlement-Raad uit het lood zijn geslagen. De leden van de PvdA-fractie vragen het kabinet (1) nader toe te lichten op welke wijze deze verhoudingen uit het lood zijn geslagen, (2) een oordeel te geven per institutie op welke wijze de positie binnen de driehoek gewijzigd zou moeten worden en waarom, en (3) een beeld te schetsen van de ideale situatie van de verhoudingen tussen de drie genoemde instituties.

De leden van de PvdA-fractie vragen het kabinet hoe het proces van de totstandkoming van een interinstitutioneel akkoord tussen de drie instituties in de praktijk uitvoering kan krijgen. Zij vragen hoe de besluitvorming plaatsvindt, welke rol de Raad hierin moet hebben volgens het

kabinet, en op welke momenten nationale parlementen hierin worden betrokken.

De leden van de CDA-fractie vernemen graag welke voorstellen het Nederlandse kabinet zal inbrengen op het gebied van subsidiariteit en proportionaliteit, transparantie, rechtsstatelijkheid, vergroting van de rol van nationale parlementen, clustering in de Europese Commissie en vereenvoudiging.

Is het kabinet bereid een concreet voorstel te ontwikkelen voor:

- een rode kaart in Europa;
- een groene kaart;
- een verbeterde wet openbaarheid van bestuur in de Unie;
- een mechanisme om de rechtsstatelijkheid van de Unie met spoed te evalueren?

De leden van de CDA-fractie ontvangen graag een reactie op alle vier de punten.

De leden van de D66-fractie vinden het goed dat er een gedachtewisseling zal plaatsvinden over de wijze waarop de werkmethoden tussen de Raad, het Europees Parlement en de Commissie verbeterd kunnen worden. Ook is het wenselijk dat er gesproken wordt over de rol van de Raad Algemene Zaken. De leden constateren dat het kabinet zijn zorgen heeft geuit over een verzwakte rol van de Commissie door een veeleisende Raad en een veeleisend Europees Parlement. Vindt het kabinet nog steeds dat het feit dat het Europees Parlement de Raad nauwelijks kan aanspreken, in de praktijk leidt tot een verzwakte positie van de Commissie?

Vindt het kabinet nog steeds dat de voorzitter van de Europese Raad «veel vaker» in het Europees Parlement moet zijn, zodat duidelijk wordt dat alle instellingen bereid zijn de dialoog met elkaar te voeren? Welke concrete voorstellen zal Nederland op tafel leggen?

Het kabinet verwijst voor zijn inzet en visie naar de «Staat van de Europese Unie 2014» (Kamerstuk 33 877, nr. 1), stellen de leden van de GroenLinks-fractie vast. Hierin wordt een beschouwing gegeven van de verhoudingen tussen de Raad, het Europees Parlement en de Commissie. Het kabinet pleit voor een Commissie die slagvaardiger en effectiever is, maar ook uitdrukkelijker haar oor leent aan de Raad. Voorts wijst het kabinet erop dat (parlementaire) controle op het EU-besluitvormingsproces de slagvaardigheid van de Unie kan ondermijnen. Voor de leden van de fractie van GroenLinks moet tegenover toegenomen macht voor de Commissie echter altijd meer parlementaire controle staan. Hoe wordt voorkomen dat de inzet van het kabinet ten koste gaat van de controle door het Europees Parlement?

Op dit moment meent het kabinet dat het Europees Parlement het democratisch tekort niet heeft kunnen vullen. Hoe wil het kabinet de vertegenwoordigende rol van het Europees Parlement versterken zodat het zijn democratische rol beter kan vervullen, vragen de leden van de GroenLinks-fractie.

Het kabinet stelt in de Staat van de Unie ook dat in een nieuw interinstitutioneel akkoord, bilaterale akkoorden tussen Raad en Europees Parlement «goed denkbaar» zijn. Tegelijkertijd streeft het kabinet ernaar de Europese besluitvorming transparanter te maken. Zet het kabinet in op meer transparantie ten aanzien van bilaterale akkoorden?

Het kabinet stelt in de Staat van de Unie te streven naar het versterken van de communautaire methode. Op dit moment worden er echter intergouvernementele verdragen gesloten buiten het institutionele raamwerk van de EU om, zoals meest recentelijk de bankenunie, maar ook het begrotingspact en euro-plus-pact. Hiermee komt het Europees Parlement deels buitenspel te staan. De leden van de GroenLinks-fractie stellen hierover de volgende vragen. Hoe en op welke termijn wil het kabinet deze verdragen uiteindelijk integreren in het EU-raamwerk? Hoe kan de rol van het Europees Parlement in deze constructies op korte termijn worden versterkt middels de interinstitutionele akkoorden, bijvoorbeeld door een grotere rol van het Europees Parlement in het Europees Semester?

Het kabinet wijst in de Staat van de Unie op het belang van het betrekken van niet-eurolidstaten bij besluitvorming over de EMU. Hoe wil het kabinet zich hiervoor inzetten, vragen de leden van de GroenLinks-fractie. Hoe wordt voorkomen dat er niet nog meer «ins» en «outs» ontstaan tussen lidstaten die wel en niet deelnemen?

Rol van de Raad Algemene Zaken in EU-beleidsvorming

Betreffende de rol van de RAZ in EU-beleidsvorming, vragen de leden van de VVD-fractie wat de steun voor andere landen voor een betere synergie tussen de Europese Raad en de Raad Algemene Zaken is. In een eerder debat heeft het kabinet reeds zijn (terechte) wens geformuleerd dat politieke discussies over beleidsprioriteiten en hoofddoelstellingen inderdaad de boventoon moeten voeren en niet de komma's in het verslag van de RAZ, zo vinden deze leden. Hoe kijken andere lidstaten hier tegenaan? En in hoeverre zal het Italiaans voorzitterschap dit daadwerkelijk oppakken?

De leden van de PvdA-fractie constateren dat volgens het kabinet, zoals verwoord in de Staat van de Unie, het functioneren van de RAZ een zorg is en dat de RAZ als voorportaal van de Europese Raad onvoldoende uit de verf komt. Zij vragen het kabinet wat de redenen hiervoor zijn en welk perspectief voor verbetering het kabinet hier ziet.

Tevens vragen zij het kabinet om de opstelling van verschillende lidstaten op dit speelveld inzichtelijk te maken.

Ook vragen zij het kabinet om nader toe te lichten welke rol het kabinet idealiter voor de RAZ ziet en of en hoe het kabinet die rol wil versterken.

Tot slot vragen deze leden welke rol het kabinet hier voor het nationale parlement ziet weggelegd.

De leden van de fractie van D66 zijn van mening dat met name de Raad in praktische zin niet optimaal functioneert. Zij constateren dat het kabinet zelf van mening is dat de Raad van hoog ambtelijk niveau is, en grosso modo een verlengde van het Coreper. Welke maatregelen wenst het kabinet te nemen om ervoor te zorgen dat de regeringsleiders in de Europese Raad minder sleutelen aan teksten en meer spreken over hoofdlijnen van beleid? Hoe zorgt de Raad Algemene Zaken ervoor dat hij zijn positie verbetert, vragen de leden van de D66-fractie.

Overigen: relatie met de Europese verkiezingsuitslag en de informele Europese Raad d.d. 27 mei 2014

De leden van de VVD-fractie vragen wat de exacte verhouding van deze informele RAZ ten aanzien van de informele Europese Raad van 27 mei 2014 is. Zal er overlap plaatsvinden qua inhoudelijke en politieke discussies?

De leden van de PvdA-fractie vragen het kabinet op welke wijze de uitslag van de verkiezingen voor het Europees Parlement tijdens de informele RAZ aan de orde zal of kan komen. Zij constateren dat de verkiezingsuitslag al op de agenda van de informele Europese Raad d.d. 27 mei 2014 staat die voorafgaat aan de informele RAZ d.d. 30 mei 2014, maar vermoeden dat dit onderwerp ook aan bod zal komen tijdens deze informele RAZ.

De leden van de fractie van het CDA vernemen graag van het kabinet hoe zij de verkiezingsuitslag in Europa interpreteert en op welke wijze de uitslag zal leiden tot een bijstelling van het Europese project. Is de Raad voornemens hier iets over te zeggen, of gaat hij over tot de orde van de dag? Dat laatste lijkt de leden van de CDA-fractie onverstandig. Zij kunnen zich goed voorstellen dat de Raad zelf een stuk schrijft over hoe hij de boodschap van deze verkiezingen begrepen heeft.